

כ"ג אדר, תשע"ב, 17.3.2012

גיליון מס' 301

פרשת ויקהל-פקודי, פרה

חזק חזק ונתחזק

מאת דודה זהבי, קיבוץ סער

בסוף ספר בראשית אומר יוסף אל אחיו לפני מותו: "...וא-לוקים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם, ליצחק וליעקב" (בראשית, נ, 24). זה המסר לדורות הבאים.

ספר שמות פותח בשמותיהם של אחד-עשר בני יעקב (ישראל) "ויוסף היה במצרים". שבעים נפש באו למצרים, איש וביתו. בתחילה גרו בארץ גושן, אולם במשך השנים "...פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם". אלה שהיו בכל ארץ מצרים שמרו על קשר עם משפחותיהם ושבטם. יתכן שחלקם נשאו נשים מצריות, יתכן שחלקם התבוללו. כחלוף הזמן, הפך פרעה מלך מצרים, את בני ישראל לעבדים.

כעבור למעלה ממאתיים שנה, כשמשה המנהיג בא במצוות ה' להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא חושש שהעם ירצה לדעת "מה שמו" של הא-ל. משה יודע שחלק מבני העם מנותק ממסורת אבותיו וקשור לאל אחר.

העם יוצא ממצרים ובמצוות ה' חונה על פי שבטיו, למרגלות הר סיני. משה עולה להר ויורד אחרי ארבעים יום. קהל העבדים המשוחררים מחפש אלוהים גשמי שניתן לראותו ויש לו שם, וכך נוצר העגל בדומה לעגל המוחשי והמוכר ממצרים.

ר' יהודה הלוי בספרו הכוזרי (מאמר ראשון, צז) כותב: "האומות כולם בזמן ההוא היו עובדים צורות... כאשר אנחנו עושים היום במקומות המכובדים אצלנו, עד שאנו מתברכים בהם ובעפרם ואבניהם, ... או מערכת מזל וזולת זה...". הורוסקופים, הכותל המערבי, קברי צדיקים וכדומה, בימינו שלנו.

כשמשה חוזר אל העם הוא מביא להם תורה ובה חוקים ומשפטים. לעומת העבודה לפסל, כאן משה מצווה את העם להאמין בה', במציאות מופשטת אשר לא ניתן להגדיר אותה ויש להאמין בה על פי "מבחן התוצאה" – כל הבריאה והניסים שהתרחשו ומתרחשים לנגד עיניהם. זו דרישה קשה. על מנת

להקל על המוני העם להתחבר אל הטקסט החדש, מתארת התורה את האל בלשון בני אדם. מדבר, שומע, רחום וחנון, רואה, מקשיב ועוד.

הרמב"ם במורה נבוכים (א, מד) כותב:

"... הדבר אשר בו נודע הקב"ה למשה הוא תוארי פעולה גמורים: רחום וחנון, אך אפיים (שמות ל"ד, 6)... וחכמים קוראים אותם מידות ואומרים שלוש עשרה מידות, שם זה ניתן בשימוש הלשון שלהם לתכונות אופי – 'ארבע מידות בנותני צדקה... ארבע מידות בהולכי לבית המדרש'. המשמעות כאן אינה שיש לקב"ה תכונות אופי, אלא שהוא עושה מעשים הדומים למעשים הנובעים אצלנו מתכונות אופי כלומר, מנטיות נפשיות, ולא שהוא יתעלה בעל נטיות נפשיות".

פרשת משפטים מסתיימת במילים: "ויכס הענן את ההר. וישכן כבוד ה' על הר סיני ויכסהו הענן..." (שמות כ"ד, 15-16). כדי שהעם יזכור את מעמד הר סיני משה מצטווה על הקמת המשכן, מקום בו ישכון כבוד ה'. התורה חוזרת במפורט על הציווי מספר פעמים. ארבע מאות ארבעים וחמישה פסוקים מוקדשים לנושא זה. בפרשת פקודי מסתיים הביצוע במילים: "ויכס הענן את אוהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן" (שמות מ, 34). כבוד ה' במשכן, והענן המכסה על אוהל מועד מזכירים את כבוד ה' על הר סיני והענן שמכסהו. הקמת המשכן מספקת את רצון העם לדבר מוחשי מחד גיסא, ומאידך גיסא מאפשרת להגיע למצב מופשט של – "ושכנתי בתוך בני ישראל".

פרשת פקודי היא סיום של פרק בתולדות יצירת עם ישראל. משבעים נפש של משפחת יעקב, לאחר גלות ועבודות של מאות שנים, עומדת להתקיים ההבטחה לאברהם על הארץ. יש חוקים, שוטרים ומשפטים. יש מסגרת של פולחן. המופשט לובש צורה ומתווך ע"י משה לעם המאורגן שבטים-שבטים סביב מרכז רוחני. יעברו הרבה שנים עד שהמסגרת השבטית תתרופף והעם יהיה עם אחד.

דודה זהבי נשוי למרים ולהם חמישה ילדים. היה פעיל בבני עקיבא ועסק בחינוך בקיבוץ סעד. ריכז חברות ונער בקיבוץ. היה מספר פעמים בעליחוח המדינה אל יהודי רוסיה וסייע בקליטתם בארץ.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום unsubscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב amudim@kdati.org.il בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il